

นวัตวิถีเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาโมเดล

The Historical Innovative Ayutthaya Model of Tourism Development

เกษียร วรศิริ และอุษณีย์ เสวกวัชร

Kasien Warasiri and Ousanee Sawagvudcharee

หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยชินวัตร

Doctor of Business Administration Program in Management, Shinawatra University

Received: August 29, 2018

Revised: October 16, 2018

Accepted: October 18, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2) ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการบริหารจัดการท่องเที่ยว (3) มีการพัฒนาอะไรที่จะทำให้การท่องเที่ยวเขตเมืองมรดกโลกของอุทยานประวัติศาสตร์ มีเอกลักษณ์ มีความยั่งยืน สอดคล้องกับวิถีชุมชน และ (4) รายรับจากการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจอย่างไร ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 30 คน (2) หน่วยงานเอกชน จำนวน 10 คน (3) หน่วยงานส่วนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว จำนวน 20 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน กลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ และ ต่อเนื่องด้วยการอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาหลักในการบริหารงานของอยุธยา คือ ความขัดแย้งทางกฎหมายและข้อบังคับจากหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ความรับผิดชอบที่ทับซ้อนเหล่านี้นำส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ ในการให้บริการ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญหลายคนแนะนำให้จังหวัดอยุธยา ปฏิบัติตามเส้นทางเดียวกันเพื่อให้เป็นเขตเทศบาลพิเศษ เหมือนเขตพัทยา และกรุงเทพฯ และระบุกฎหมายพิเศษในการจัดการพื้นที่ดังกล่าว ผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดมีบทบาทสำคัญในการที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง ของการบูรณาการและวางนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ถูกต้องตามประเพณี วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของชุมชน ในท้ายที่สุดเจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมุ่งเป้าไปที่การรักษาประเพณีท้องถิ่น และ ประวัติของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งจะนำไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัด และสุดท้ายนี้ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ นักท่องเที่ยวที่มาเยือนกรุงศรีอยุธยา คือ สามารถสัมผัสกับมรดกโลกที่แท้จริงซึ่งสามารถมองเห็นวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่นได้ อยุธยามีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศมากขึ้น การลดความเสี่ยงและผลกระทบในทางลบต่อชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเติบโตอย่างยั่งยืนของมรดกโลกที่มีลักษณะเป็น “นวัตกรรมทางประวัติศาสตร์อยุธยา” ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การบูรณาการ, อัตลักษณ์, นวัตวิถี, มรดกโลกที่มีชีวิต

Abstract

The objective of this qualitative research is to study (1) the factors that may cause problems in the management of tourism in Ayutthaya (2) the factors that influence the effectiveness of tourism management (3) how to develop cultural identity and sustainable tourism at the Ayutthaya World Heritage site that conforms with local communities (4) How the tourism revenue turnover affects the economy. The population is divided into three sample groups (1) government group - 30 persons. (2) the private sector group - 10 persons (3) local group and tourists - 20 persons for the total sample size of 60 people, using a continuous a chain sampling, with references and specialists. A major problem of Ayutthaya's management is the conflict between the law and regulations from different government bodies in Ayutthaya. These overlapping responsibilities affect service efficiencies. Many experts suggest Ayutthaya should follow the path to become a special municipal area like Pattaya and Bangkok and specify the special laws to manage the area. Top provincial management plays a vital role in order to act as a center of integration and formalize policies and strategies that embrace tradition, culture and natural environment of community. Ultimately, all authorities concerned should aim for a preservation of a local customs and the history of Ayutthaya, which in turn can lead a sustainable growth of the tourism industry in the province. Lastly, a major factor is that tourists visiting Ayutthaya can experience it as a truly world-living heritage site where they can see the lives of a local community side by side with historical sites. Ayutthaya has all the potential to attract more tourists that can generate more income for the country. More importantly, minimizing risks and negative impacts on lives of the local community can result in sustainable growth of this world-living heritage site according to the slogan "Historical Innovative Ayutthaya Model" as mentioned above.

Keywords: management, integration, identity, historical innovative Ayutthaya model, world-living heritage site



บทนำ

ธุรกิจการท่องเที่ยว ถือได้ว่าเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญเป็นลำดับต้นๆ ของประเทศชาติ ช่วยให้เกิดการสร้างงานและกระจายความเจริญออกไปสู่ทุกภูมิภาคของประเทศได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดธุรกิจมากมายทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง กับการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม อาทิ ธุรกิจที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจธนาคาร ธุรกิจรถท่องเที่ยว ธุรกิจหัตถกรรม ไปจนถึงเกษตรกรรม ธุรกิจไนท์คลับและธุรกิจการให้บริการ เป็นต้น จากความสำคัญของการท่องเที่ยวดัง

กล่าว ส่งผลให้ประเทศต่างๆ กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญของประเทศ แต่การจะทำให้การท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้ เพื่อนำไปพัฒนาประเทศนั้น แต่ละประเทศจะต้องมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดีและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวนโยบายขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO, 2003, pp. 21-22) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการบริหารการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศนั้น นอกจากจะต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ และ สังคมแล้ว ยังจะต้องคำนึงถึงหลักการ

ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในขอบเขต ที่ความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน วัฒนธรรมในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะมีผลกระทบต่อชุมชน ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนอันเป็นเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของเจ้าของบ้าน และผู้มาเยือนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว การเชื่อมโยง ร้อยประสานความจำเป็นในการพัฒนาทางเลือกของชุมชน และ กำหนดแผนงานทางเศรษฐกิจ การดำรงอยู่ของชุมชนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างยั่งยืน จะเห็นได้ว่า WTO มุ่งเน้นให้มีการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สินธุ์ สุโรบล (2557, น. 2 -3) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง และ รูปแบบการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยวโดยเน้นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ไม่ว่า ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและวิถีการผลิตของชุมชน มาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม หากใช้การบริหารจัดการรูปแบบดังกล่าวอย่างเต็มศักยภาพ จะส่งผลให้การท่องเที่ยวสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต ส่งผลให้ประชาชนท้องถิ่นเกิดจิตสำนึกในการดูแลรักษา อนุรักษ์ และหวงแหนแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นตนไว้สร้างความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลานต่อไป ประเทศไทยมีการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ตามรายงานของ World Tourism Barometer (UNWTO) ระบุว่า ตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางระหว่างประเทศยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่องในอัตราร้อยละ 4 ต่อปี โดยปี พ.ศ. 2555 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลก มีการบันทึกจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ (International Visitor Arrival) มากที่สุดทั่วโลก คือ มีจำนวนมากถึงหนึ่งพันล้านคน ซึ่งเป็นปีที่ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติมากที่สุดเช่นกัน คือ 22.3 ล้านคน เพิ่มขึ้น 16% เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2554

จากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอยุธยาเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี 2558 สถิติผู้มาท่องเที่ยวทั้งปีมีจำนวน 1,678,000 คนเศษ รวมกับนักท่องเที่ยว 5,368,000 คนเศษ ซึ่งเมื่อรวมแล้วนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่มาเยี่ยมเยือน 7,047,051 คน แยกเป็นนักท่องเที่ยวแบบค้างคืน และ นักทัศนาจร ซึ่งนักทัศนาจรส่วนใหญ่เป็นคนไทยมีจำนวนมากถึง 3 ล้านเศษ สำหรับนักทัศนาจรที่เป็นต่างชาติ มีจำนวน 2,200,000 คน ส่งผลให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด 12,430 ล้านบาท

จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะการศึกษา “นวัตกรรมเชิงประวัติศาสตร์อยุธยาโมเดล” โดยเป็นการศึกษาถึงสถานการณ์การท่องเที่ยว และ สภาพปัญหาของการบริหารจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อันนำไปสู่การกำหนดกระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของอยุธยาเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 4) เพื่อศึกษาการมีมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 5) เพื่อเสนอแนวทางและวางแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเฉพาะในเขตอุทยานประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นมรดกโลก ให้มีความยั่งยืนและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นคงเป็นรายได้หลักของจังหวัด

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการ สมคิด บางโม (2546, น. 60) ได้ระบุว่า ปัจจัยในการบริหารเมืองประกอบ 4 ประการที่สำคัญ คือ 1) คนหรือบุคคล (Man) เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารงาน หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ จำเป็นต้องมีคนที่ปฏิบัติงาน ผลงานที่ตีจะออกมาได้ต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีความรับผิดชอบ 2) เงิน (Money) หน่วยงานหรือองค์กรจำเป็นต้องมีงบประมาณเพื่อการบริหารงาน 3) ทรัพยากร(Material) การบริหารองค์กรจำเป็นต้องมีวัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรในการบริหาร 4) การบริหารจัดการ (Management) เป็นภารกิจของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาโดยตรง กล่าวคือ เป็นกลไกและตัวประสานที่สำคัญที่สุดในการผลักดันและกำกับปัจจัยต่างทั้ง 3 ประการ ให้สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายขององค์กรตามที่ต้องการ

แนวคิดการบริหารงานภาครัฐ (public administration) ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดเป็นกรอบไว้ ซึ่งมีผลการวิจัยของบุญเกียรติ กระเวกพันธุ์ และคณะ (2555) ระบุว่าความแตกต่างของการบริหารรัฐกิจกับการบริหารธุรกิจมีความคล้ายคลึงและความแตกต่างกัน ในส่วนที่มีคล้ายคลึงกันนั้นจะเห็นได้ว่า ทั้งสองฝ่ายมีจุดร่วมที่มุ่งเน้นในเรื่องของการร่วมมือดำเนินการ ที่มุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในส่วนที่แตกต่างกันนั้น Rainey, Backoff, and Levine (1976, pp. 56-57) ได้สรุปประเด็นสำคัญของความแตกต่างระหว่างภาครัฐและเอกชนไว้ คือ (1) ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ภาครัฐให้ความสำคัญกับตลาดในระดับที่ต่ำกว่าเอกชน ทำให้มีแรงจูงใจเรื่องลดต้นทุนการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพน้อยกว่าภาคเอกชน มีการกระจายความมีประสิทธิภาพไปให้ปัจจัยต่าง ๆ น้อยกว่าภาคเอกชนรวมถึงการเข้าถึงตัวชี้วัดของเรื่องตลาดและข้อมูลของภาครัฐมีน้อยกว่าภาคเอกชน นอกจากนี้ภาครัฐมีข้อจำกัดในด้านกฎหมาย และความเป็นทางการมากกว่าภาคเอกชน เช่น มีความอิสระในการตัดสินใจน้อยกว่า อีกทั้งภาครัฐยังมีแนวโน้มถูกควบคุม และคำนึงในรายละเอียดมากกว่าภาคเอกชน รวมถึงต้องพบกับแหล่งอิทธิพลจากภายนอกมากกว่า และภาครัฐยังได้รับอิทธิพลจากการเมืองมากกว่าภาคเอกชน (2) การดำเนินงานขององค์กร ภาครัฐมีอำนาจในการ

ดำเนินงานมากกว่าภาคเอกชน องค์กรของรัฐมีขอบเขตในการดำเนินงานกว้างกว่าภาคเอกชน เช่น ต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ องค์กรของรัฐต้องถูกตรวจสอบการกระทำจากสาธารณชนมากกว่าภาคเอกชน องค์กรของรัฐถูกคาดหวังว่า เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม หน้าที่ความรับผิดชอบ และซื่อสัตย์สุจริตมากกว่าภาคเอกชน โครงสร้างภายในและกระบวนการทำงานขององค์กรของรัฐมีวัตถุประสงค์ เกณฑ์การประเมินผล และตัดสินใจยุ่งยากกว่าภาคเอกชน ทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดความขัดแย้งมากกว่าภาคเอกชน ภาครัฐมีความอิสระในการตัดสินใจ และมีความยืดหยุ่นน้อยกว่าภาคเอกชน ภาครัฐมีอำนาจในการควบคุม กำกับ ผู้ใต้บังคับบัญชาที่อ่อนแอกว่าภาคเอกชน เนื่องจากมีศูนย์อำนาจหรือผู้บังคับบัญชาหลายคน เพราะไม่สามารถวัดความมีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพได้อย่างชัดเจน

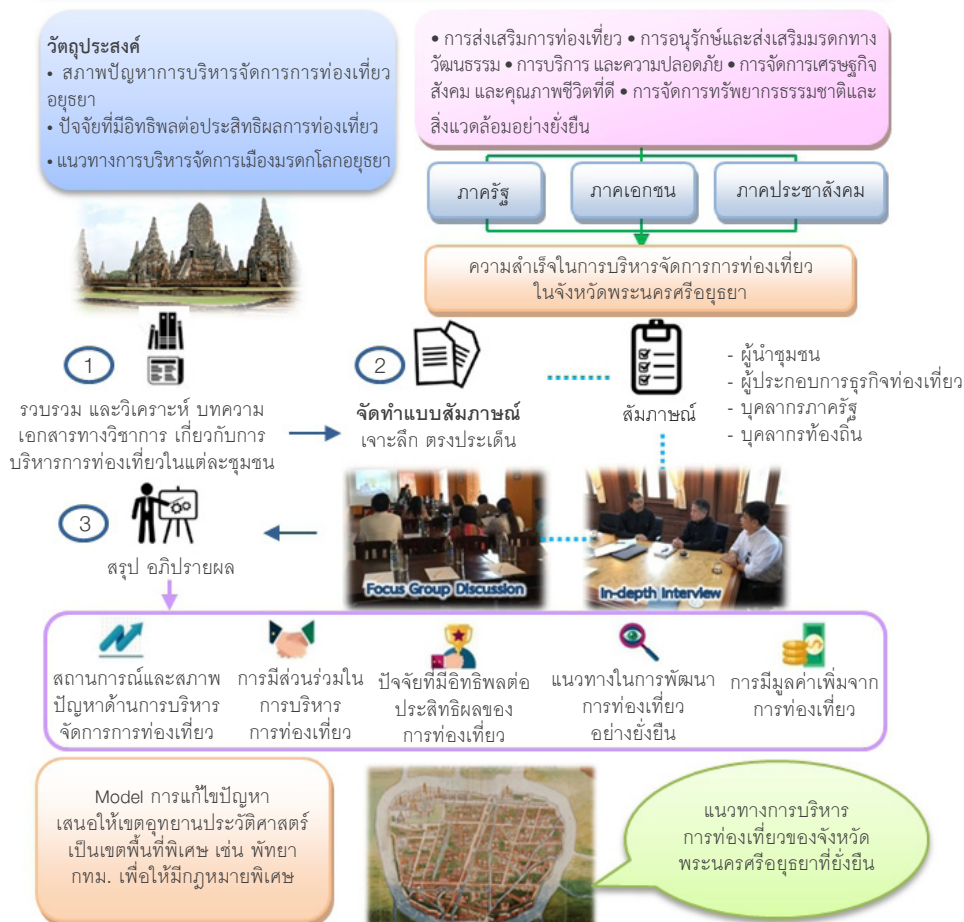
แนวความคิดเกี่ยวกับความสำเร็จหรือการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นวิธีการ หรือรูปแบบในการบริหารจัดการที่มุ่งสู่ความสำเร็จ และยกระดับผลการปฏิบัติงานขององค์กร หรือหน่วยงานให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมเพื่อการประเมินผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนด และคำนึงถึงความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการเป็นสำคัญ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับนโยบายการบริหาร/การบริหารจัดการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับมรดกโลกทางวัฒนธรรม คำจำกัดความของคำว่า “มรดกโลก” (World Heritage) หมายถึง สถานที่ทางวัฒนธรรม และธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นระดับสากลจนได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนให้เป็นแหล่งมรดกโลก โดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ภายใต้หลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลก ทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ (Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage) ซึ่งถือกำเนิดขึ้นใน พ.ศ. 2515 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือ ในหมู่ประเทศภาคี ในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมด้านนโยบายการบริหารเทคนิคและการเงิน เพื่อสงวนรักษา คุ้มครอง และส่งเสริม มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อมวลมนุษยชาติให้คงอยู่ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย



ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา



ภาพ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ และต่อเนื่อง ด้วยการอ้างอิงบุคคลสำคัญ และผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling) คือ ตัวอย่างแรกจะเป็นผู้แนะนำในการเลือกตัวอย่างถัดไป และแนะนำต่อไป จนได้ข้อมูลเพียงพอตาม que ผู้ศึกษาต้องการ หลังจากนั้น มีการจัดเวทีประชาคมในพื้นที่เกาะเมืองอยุธยา ระหว่าง ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ สื่อมวลชน เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ข้อมูล และ ระดมความคิด เพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการท่องเที่ยว ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 60 คน โดยแบ่ง ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) หน่วยงานราชการ หมายถึง ข้าราชการ บุคลากร ลูกจ้าง พนักงาน ที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเจ้าหน้าที่ของกรมการท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่ของกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานทะเบียน มัคคุเทศก์ และตำรวจท่องเที่ยวซึ่งปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน (2) หน่วยงานภาคเอกชน หมายถึง ตัวแทนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้ประกอบการโรงแรม หอการค้าไทย สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 10 คน และ (3) หน่วยงานส่วนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบไม่มีโครงสร้างผสมผสานกัน เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากที่สุด ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ มีดังนี้ (1) การศึกษาเอกสารทางวิชาการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดัชนีบทกฎหมาย ตลอดจนงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวทาง

ในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา (2) แบบสัมภาษณ์เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด ซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้ (2.1) สถานการณ์การท่องเที่ยว และสภาพปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2.2) การกำหนดแนวทางและรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2.3) การจัด Zoning และแนวความคิดการให้มีกฎหมายพิเศษในพื้นที่พิเศษ (2.4) ความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการกำหนดแนวทางและรูปแบบการบริหารวางแผนการบริหารการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยตัวอย่างแรกจะเป็นผู้แนะนำในการเลือกตัวอย่างถัดไป และแนะนำต่อไปจนกระทั่งได้ข้อมูลเพียงพอตาม que ผู้ศึกษาต้องการ (2) ดำเนินกิจกรรม ประชาคม โดยใช้ Focus Group Discussion สำหรับผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงกับอุทยานประวัติศาสตร์ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ สื่อมวลชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยนำสถานการณ์และปัญหาของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่พบตามขั้นตอนที่ (1) เข้าสู่ที่ประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น และแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ของชุมชน เพื่อร่วมกัน วิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยว สภาพปัญหาการท่องเที่ยว กำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยว รวมถึงอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม วิเคราะห์และกำหนดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลต่อการท่องเที่ยว โดยใช้แบบสอบถามต่อผู้มาเข้าร่วมประชุม เพื่อรวบรวมความคิดเห็นต่อปัจจัยทางการบริหารจัดการ อีกส่วนหนึ่ง (3) ศึกษากรณีตัวอย่างกิจกรรมการบริหารท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจและสามารถเชื่อมโยงเงื่อนไขทางสังคมกับการมีส่วนร่วมของชุมชน และนำไปสู่การวิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ และ (4) การสังเกตการณ์ อีกวิธีการในการรวบรวมข้อมูลนั้นผู้ศึกษาได้ใช้การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อเป็นการ

ยืนยันความถูกต้องหรือเกิดขึ้นจริงของปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยใช้วิธีการจดบันทึกเหตุการณ์ที่พบหรือบันทึกภาพไว้ หากเป็นสถานที่สามารถบันทึกภาพได้

ผลการวิจัย

1 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

1.1 สถานการณ์และสภาพปัญหาด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขตอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ถือเป็นเมืองมรดกโลกที่มีชีวิตเพราะยังมีคนอยู่อาศัยในเขตใกล้เคียง บริเวณโบราณสถาน ในเขตเกาะเมืองซึ่งมีขนาดภายในพื้นที่รับผิดชอบประมาณ 14 ตารางกิโลเมตรเศษ เป็นพื้นที่มรดกโลกในเกาะเมืองอยุธยา 1,810 ไร่ มีคนตามทะเบียนบ้าน 60,000 คนเศษ จากการสัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ร้านค้าผู้ประกอบการ และผู้พักอาศัย ในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่างมีความเห็นอยู่ในทิศทางเดียวกันว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ถือได้ว่ามีศักยภาพสูงทั้งในด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ดำเนินอยู่ในทิศทางที่ดี หรืออาจเรียกได้ว่าอยู่ในช่วงขาขึ้น จากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับประเทศที่กระตุ้นในแต่ละจังหวัดส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดของตนเอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ดำเนินร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรในพื้นที่เพื่อร่วมกันปรับกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เพิ่มระยะเวลาในการท่องเที่ยวหรือพักค้างคืนอยู่ในอยุธยาให้นานกว่าเดิม เพิ่มปริมาณการใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการในการท่องเที่ยว โดยในส่วนของ การกระตุ้นการท่องเที่ยวได้มีการประชาสัมพันธ์แผนการท่องเที่ยวแนวทางใหม่ให้นักท่องเที่ยวทราบว่า นอกจากการท่องเที่ยวเพื่อไหว้พระ เยี่ยมชมโบราณสถาน หรือเที่ยวตลาดย้อนยุค ในช่วงเวลากลางวันนักท่องเที่ยวรู้จักกันดีแล้ว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังบริการท่องเที่ยวแนวทางใหม่โดยให้นักท่องเที่ยวมาชมพระอาทิตย์ตกดินที่วัดไชยวัฒนาราม การจัดกิจกรรมตามฤดูกาล การเพิ่มเส้นทางท่องเที่ยวโดยการปั่นจักรยานโดยรอบเกาะเมือง การจัดบริการรถราง

เพื่อเที่ยวชมในเขตเมืองมรดกโลก เป็นต้น ในส่วนของการบริหารจัดการได้มีกรมศิลปากร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานในพื้นที่ ร่วมกันพัฒนาพื้นที่เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ รวมถึงความร่วมมือกันของผู้ประกอบการ ร้านค้า ภาคเอกชน และส่วนราชการ ในการจัดระเบียบพื้นที่ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสะอาด สดกับเป็นเมืองมรดกโลก และเร่งรัดการแก้ปัญหาให้เป็นรูปธรรม รวมทั้งเป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยในระยะเร่งด่วน ได้แก่ การบูรณพื้นที่โบราณสถาน การจัดระเบียบร้านค้าบริเวณพระวิหารมงคลพิตร ส่วนในระยะยาว ได้แก่ การจัดทำแผนแม่บท และการปรับปรุงภูมิทัศน์ เป็นต้น

1) ปัญหาด้านการท่องเที่ยวที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่อยู่ในช่วงขาขึ้น ที่นำมาซึ่งผลกระทบทั้งในแง่บวกและแง่ลบ โดยในแง่บวก ทำให้เกิดการหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ เกิดการจ้างงาน มีการใช้จ่ายเงินทุกระดับ มีการกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่นอย่างรวดเร็ว แต่ในทางกลับกันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่กลับมาฟื้นตัวเหมือนเดิมและมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบในแง่ลบ คือ กระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนผู้พักอาศัยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเฉพาะในเขตเกาะเมืองและบริเวณใกล้เคียง อาทิ ปัญหาจราจรในช่วงวันหยุด ซึ่งนักท่องเที่ยวจะมามากขึ้น และปัญหาอื่นซึ่งสรุปได้ 6 ประเด็นดังนี้

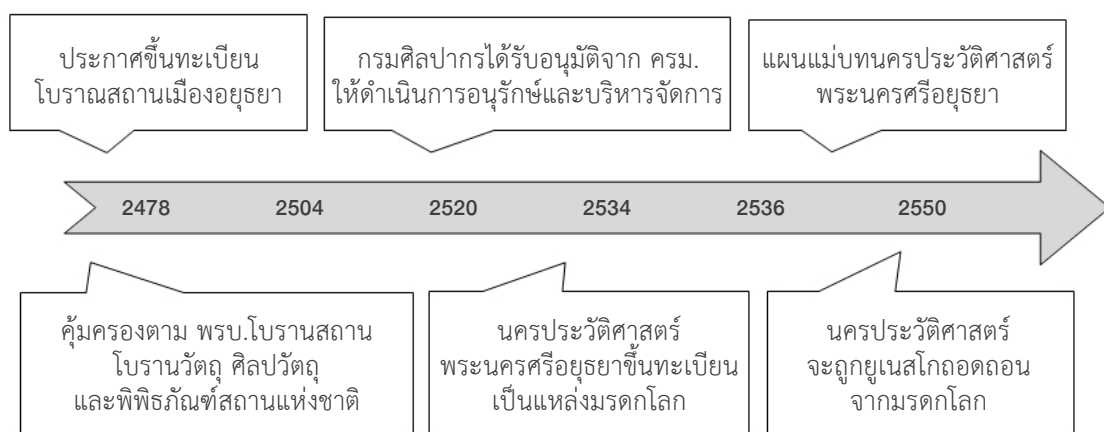
(1.1) ปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยวของจังหวัด การบริหารจัดการในเขตพื้นที่ เขตโบราณสถานอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาที่ผ่านมาและที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐไม่ว่าจะเป็นกรมธนารักษ์ กรมศิลปากร สำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานอุทยานประวัติศาสตร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ต่างก็มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการในเขตโบราณสถาน ซึ่งเป็นพื้นที่เดียวกัน หน่วยงานแต่ละหน่วยมีกฎหมายหลักของแต่ละหน่วยงานอยู่แล้ว อาทิ พ.ร.บ.โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2535) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 พระราช

บัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติที่ดินและถมดิน พ.ศ.2543 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2552 คำสั่งกระทรวงวัฒนธรรมที่ 157/2547 เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2535) หน่วยงานที่มีอำนาจในการบริหารจัดการโบราณสถาน โบราณวัตถุ ในบริเวณเกาะเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ไม่ใช่เป็นอำนาจของกรมศิลปากรเพียงหน่วยงานเดียวที่มี อำนาจตามพระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และ

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2535) แต่ยังมีกฎหมายฉบับอื่นๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ต่างก็ยึดถือกฎหมายของตนเอง ทำให้ประชาชนซึ่งอยู่ในเขตรับผิดชอบดังกล่าว ได้รับการบริการล่าช้าเพราะต้องผ่านการอนุมัติ อนุญาต หลายหน่วยงาน

โดยในการ Focus Group Discussion มีผู้กล่าวว่า ปัญหาเรื่องการขออนุญาตสร้างบ้านในเขตเกาะเมืองซึ่งเป็นพื้นที่ของกรมธนารักษ์นั้น ต้องยื่นผ่านสามหน่วยงาน โดยเริ่มตั้งแต่ (1) ติดต่อขออนุญาตทางอุทยาน เมื่ออุทยานตรวจสอบแล้วมีความเห็นว่าก่อสร้างได้ (2) กรมธนารักษ์ก็จะติดต่อไปทางเทศบาล เมื่อทางเทศบาลพิจารณาแล้วอนุญาตได้ (3) กรมธนารักษ์จึงออกใบอนุญาตแจ้งให้ผู้เข้าดำเนินการก่อสร้างได้ โดยอาจต้องใช้เวลาถึงหนึ่งปีเศษถึงจะได้ก่อสร้าง

เส้นเวลาแห่งพัฒนาการของการบริหารจัดการนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา



ภาพ 3 เส้นเวลาแห่งพัฒนาการของการบริหารจัดการนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

(1.2) ปัญหาประมาณในการบริหารจัดการหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้ให้ความเห็นว่าในส่วนของแผนแม่บทซึ่งเริ่มใช้ใน ปี 2561 ซึ่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะได้รับสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการประมาณ 1,200 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นการใช้จ่ายสำหรับค่าชดเชย ในการเวนคืนหรือย้ายชาวบ้านที่พักอาศัยออกจากพื้นที่หรือบริเวณโบราณสถาน ทำให้เหลืองบประมาณในจำนวนไม่มากในการดำเนินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัด ซึ่งหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาคิดว่าจะส่งผลกระทบต่อประมาณ

ในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวได้ตามแผนพัฒนาที่ได้กำหนดไว้ ส่วนในห้วงระยะเวลาอีก 10 ปี ข้างหน้าตามแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2559 ได้มีการกำหนดงบประมาณในการดำเนินการประมาณ 4,000 ล้านบาท ความเห็นของกรมศิลปากรจะสามารถได้งบประมาณแต่ละปีตามที่กำหนดไว้ในแผนหรือไม่ ซึ่งหากไม่ได้รับการจัดสรรตามแผนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีการสำรองเอาไว้รองรับความเสี่ยง ที่อาจไม่ได้รับสนับสนุนงบประมาณตามแผน หรืออาจได้รับน้อยกว่าจำนวนระบุไว้ในแผน

จากอดีตที่ผ่านมา จะได้รับงบประมาณ ตามแผนที่เสนอไม่ถึง 1/3 ของงบประมาณที่เสนอไป แต่ได้รับเงินสนับสนุนจากภาคเอกชน และต่างประเทศ ซึ่งเล็งเห็นความสำคัญของการเป็นเมืองมรดกโลก จึงทำให้ช่วงวิกฤติการณ์ที่ผ่านมาสามารถมีงบประมาณในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ระดับหนึ่ง

แต่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัดท่านปัจจุบัน ทราบว่าไม่มีปัญหาในเรื่องงบประมาณแผ่นดิน รัฐบาลสามารถจัดสรรงบประมาณได้ ตามแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ระยะที่ 2 ปี พ.ศ.2560–2569 ที่กำหนดไว้

(1.3) ปัญหาความร่วมมือและการมีจิตสำนึกร่วมกัน ปัญหาความร่วมมือและการมีจิตสำนึกร่วมกันของชุมชนที่พักอาศัยในพื้นที่โบราณสถาน รวมถึงผู้ประกอบการขายสินค้า หรือบริการ โดยจากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ของโบราณสถานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าพวกเขาจำเป็นต้องมีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่และตั้งใจว่าจะไม่ยอมย้ายออกไปสร้างบ้านหรือพักอาศัยในพื้นที่ ที่ทางจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดสรรให้ เนื่องจากทุกคนพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ติดต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษย่อมต้องมีสิทธิ์ในพื้นที่ที่ตระกูลและบรรพบุรุษครอบครองสืบต่อกันมา การก่อสร้างหรือการต่อเติมที่พักอาศัยที่ไม่เป็นไปตามระเบียบที่กรมศิลปากรกำหนด อาทิ สิ่งปลูกสร้างมีความสูงเกินกว่าข้อกำหนด รูปแบบและสีของหลังคา รวมถึงสีของอาคารไม่เป็นไปตามข้อกำหนด เป็นต้น หากมองเพียงในมุมของการอนุรักษ์โบราณสถาน หรืออนุรักษ์มรดกโลกชาวบ้านที่พักอาศัยอยู่ในเขตโบราณสถานจะกลายเป็นผู้ไม่มีจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชน แต่หากมองในมุมของมนุษยธรรมก็คงต้องผ่อนผันให้ชาวบ้านพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ของตนต่อไปได้ส่วนปัญหาในเรื่องความร่วมมือของชุมชนหรือร้านค้าที่ยังค้างคาอยู่ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ปัญหาการตั้งร้านค้าบุกรุกบริเวณข้างวิหารวัดมณฑลพิตรซึ่งยังมีบางส่วนฝ่าฝืนคำสั่งไม่ยอมย้ายออกไปตั้งตามจุดที่ทางจังหวัดจัดสรร ปัญหาการตั้งร้านค้าขายต้นไม้ริมทางที่ถนนป่าไทวัน บริเวณบึงพระราม และถนนชุกุนทำให้เกิดปัญหาจราจร ปัญหาดำเนินกิจกรรมในการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดเสียงดังรบกวน ปัญหาการลักขโมยทรัพย์สินของส่วนราชการ การทำลายและขโมยป้ายบอกทางการขโมยสายล่อฟ้า เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ถือว่าเป็น

เรื่องท้าทายที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต้องรีบดำเนินการต่อไปเพื่อให้ส่งผลกระทบต่อแนวทางการจัดระเบียบพื้นที่มรดกโลก และส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดต่อไป

ปัญหาการบุกรุกหรือสร้างร้านค้าบดบังทัศนียภาพของอาคารโบราณสถาน ทำให้ขาดความงดงามนั้นส่วนราชการได้กำหนดนโยบายการจัด Zoning สำหรับการท่องเที่ยว มีการจัดตลาดกรุงศรี ซึ่งอยู่ที่ศาลากลางหลังเก่า โดยมีการย้ายตลาดจากบึงพระราม และจากหลังวัดมณฑลพิตรมาอยู่ที่นี่ในช่วงเย็นและค่ำ จัดให้มีถนนคนเดินที่หน้าตลาดกรุงศรี พัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งขณะนี้รัฐบาลได้ให้งบประมาณมาหมู่บ้านละ 5 ล้านบาท เพื่อสร้างความเข้มแข็งตลาดภายในเพื่อเชื่อมโยงไปตลาดภูมิภาคและต่อยอดสู่ตลาดสากล มีการกระตุ้นตลาดการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง มีโครงการตลอดทั้งปี เดือนละ 3 กิจกรรม เช่น วันนายขนมต้ม มีการแข่งขันกีฬา เช่นการแข่งขันชกมวยไทยไฟท์ งานลอยกระทง เป็นต้น รวม 36 กิจกรรม (จากการสัมภาษณ์ ข้าราชการระดับสูง)

เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าไปที่ศูนย์การท่องเที่ยวที่ศาลากลางหลังเก่า ซึ่งจะเป็นห้องแสดงศิลปะและแนะนำโบราณสถานต่าง ๆ ก่อน และหากนักท่องเที่ยวจะซื้อของที่ระลึกก็สามารถหาซื้อของได้ที่ตลาดกรุงศรีนี้ เป็นการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับชุมชนด้วยผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาการบุกรุกหรือสร้างร้านค้าบดบังทัศนียภาพของอาคารโบราณสถานไปได้ในขณะนี้

(1.4) ปัญหาความเสื่อมโทรมของสถานที่ท่องเที่ยวแม้ว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะเป็นเมืองเก่า และเป็นพื้นที่ที่มีการควบคุมสิ่งก่อสร้างภายในเมืองก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถห้ามการพัฒนาและความเจริญในท้องถิ่นได้ เพราะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นพื้นที่เมืองใหม่ ทับซ้อนอยู่บนพื้นที่เมืองเก่า วิถีของผู้คนยังคงดำเนินไปในพื้นที่อนุรักษ์นี้ ทำให้บางครั้งมุมมองของคนท้องถิ่นในเรื่องการพัฒนาเมือง อาจขัดแย้งกับแนวทางในการอนุรักษ์โบราณสถานตามที่กฎหมายและอนุสัญญามรดกโลกกำหนดเอาไว้ ปัจจุบันยังพบว่ามีการบุกรุกและการอ้างกรรมสิทธิ์ของตนในที่ดินภายในเขตบริเวณโบราณสถาน มีการปลูกสร้างอาคารทับซ้อนเข้าไปในโบราณสถานย่านการค้าโบราณ

แนวถนน และคูคลอง การต่อเติมร้านค้าและตัดแปลง รื้อถอนที่อยู่อาศัยที่พระวิหารวัดมงคลพิตรไม่เป็นไปตามระเบียบที่กรมศิลปากรกำหนด นอกจากนี้ยังมีสิ่งก่อสร้างไม่ว่าจะเป็นการซ่อมแซมถนน ขยายถนน สร้างสะพาน เสาไฟฟ้าที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการพัฒนา และรองรับความเจริญมาสู่ประชาชนแต่เป็นการปลูกสร้างที่ทับซ้อนในพื้นที่ของโบราณสถาน อีกทั้งยังมีการตั้งร้านค้าขายต้นไม้ริมทางที่ถนนป่าโทน และถนนชีกุนทำให้เกิดปัญหาจราจร ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ขยะมูลฝอยสะสม น้ำเน่าเสีย และวัชพืชที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ห้องน้ำสาธารณะที่บริการในโบราณสถาน ขาดการดูแลรักษาความสะอาด ไม่มีการบำรุงรักษาสภาพภูมิทัศน์ของโบราณสถานให้คงสภาพเดิม และยังมีปัญหาภัยธรรมชาติน้ำท่วมที่เกิดเขาแนวกำแพงที่ส่งผลให้โครงสร้างหลักโบราณสถาน ความชื้นและความแห้งแล้วจากสภาพภูมิอากาศที่เข้าไปกัดกร่อนส่งผลให้โบราณสถานชำรุดผุพังไปตามกาลเวลา ปัญหาเหล่านี้นำมาซึ่งความเสื่อมโทรมและทำให้ความมั่งคั่งของสถานที่ท่องเที่ยวรวมถึงโบราณสถานของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลดลง จนอาจส่งผลกระทบต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวในอนาคต

(1.5) ปัญหาความไม่พร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกและการรักษาปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับนักท่องเที่ยว ปัญหาความไม่พร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกการรักษาปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับนักท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ โดยที่ผ่านมাজังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ดำเนินการเพิ่มแสงสว่างตามแนวถนนเพื่อบริการให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาชมพระอาทิตย์ตกดินที่วัดไชยวัฒนาราม รวมถึงเป็นการเพิ่มความปลอดภัยในการเดินทางให้กับนักท่องเที่ยว แต่มีปัญหาระหว่างการดูแลรักษาและการชำระค่าไฟฟ้า ที่ยังไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบ, ปัญหาการบริการรถรางเพื่อชมทัศนียภาพรอบเมือง และ เพื่อลดจำนวนรถทัวร์ขนาดใหญ่ไม่ให้เข้าไปส่งผลให้เกิดแรงสั่นสะเทือนกระทบต่อตัวโบราณสถาน แต่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีรถรางไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวต้องรอคอยเป็นเวลานาน ส่งผลกระทบต่อโปรแกรมท่องเที่ยวที่บริษัททัวร์ได้แจ้งให้นักท่องเที่ยว และยังส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการรถทัวร์ที่ต้องการให้บริการนักท่องเที่ยว ปัญหาความไม่พร้อมของทางรถจักรยานที่ทางจังหวัดส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเข้าจักรยานปั่นชมทัศนียภาพบริเวณ

เกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาที่บางส่วนมีการชำรุดเสียหาย มีการวางสิ่งของกีดขวาง และความต่อเนื่องของเส้นทางจักรยาน ปัญหาการชำรุดเสียหายของทางเดินทางและฝาปิดท่อระบายน้ำในบริเวณทางเดินเท้าที่จะพบว่าเปิดทิ้งไว้หลายจุดที่เกิดความปลอดภัยในการเดินทางของนักท่องเที่ยวและชาวบ้านในชุมชน ปัญหาข้อมูลบริการการท่องเที่ยวกรณีป้ายบอกเส้นทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว ที่ไม่มีจำนวนไม่เพียงพอ ไม่มีการตรวจสอบความถูกต้องของป้ายเป็นต้น ซึ่งหากเทียบกับปัญหาอื่นที่ได้กล่าวมาแล้ว ปัญหาความไม่พร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกและการรักษาปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับนักท่องเที่ยวอาจมองได้ว่าเป็นเพียงปัญหาเล็กที่ยังไม่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน แต่หากพิจารณาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวโดยตรงก็น่าเป็นห่วงว่าในระยะเวลาอันใกล้จะส่งผลกระทบกับสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างแน่นอน

(1.6) การมีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากสภาพปัญหาการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น อาทิ การบริหารจัดการอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยวของจังหวัด งบประมาณในการจัดการ ความร่วมมือและการมีจิตสำนึกร่วมกันของ ความเสื่อมโทรมของสถานที่ท่องเที่ยว ความไม่พร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกและการรักษาปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับนักท่องเที่ยว ผู้ศึกษาพิจารณาเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญหรือเป็นต้นเหตุและอุปสรรคในการพัฒนาส่งเสริม การท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ปัญหาการประสานงานและการบริหารจัดการ ในการใช้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยวของจังหวัด ทางออกในการแก้ไขปัญหาในการบริหารจัดการ คือ การบูรณาการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งต้องอาศัยหน่วยงานจากภาครัฐอย่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กรมศิลปากร องค์การเอกชน นักท่องเที่ยว รวมถึงประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่จะต้องร่วมมือกันประสานกันทำงานตามแผนงานอย่างเป็นระบบ โดยจากการสังเคราะห์ผู้ศึกษาขอสรุปแยกประเด็นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ออกเป็น 2 ส่วน คือ

- (1) การมีส่วนร่วมในระดับหน่วยงานกับหน่วยงาน และ
- (2) การมีส่วนร่วมในระดับหน่วยงานกับชุมชนที่พหุภาคีหรือผู้ประกอบการในพื้นที่

สภาพปัญหาการท่องเที่ยว ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่กล่าวมาแล้ว ผู้ศึกษาพิจารณาเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญหรือเป็นต้นเหตุแห่งปัญหาทั้งหมดในการบริหารการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ปัญหาการบริหารจัดการอำนาจหน้าที่ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัด สอดคล้องกับความเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากการสัมภาษณ์ ท่านหนึ่งมีความเห็นว่าแต่ละหน่วยงานต่างมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อปฏิบัติของตนเอง เกิดการทับซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ไม่สามารถบังคับใช้หรือปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเห็นว่าปัญหาดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นปัญหาในระดับจังหวัดเท่านั้นแต่เป็นปัญหาของ ระดับชาติ การแก้ปัญหาในเรื่องของการมีกฎหมายหลายฉบับ บังคับใช้ในพื้นที่เดียวกันนั้น ต้องแก้ปัญหาด้วยการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกหน่วย โดยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะต้องเป็นศูนย์กลางของการบูรณาการให้หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว กำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้มีความรับผิดชอบให้มีความชัดเจน เพื่อให้สามารถร่วมกันทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่แนวทางและวางแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งทางออกในการแก้ไขปัญหในการบริหารจัดการ คือการบูรณาการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยต้องอาศัยหน่วยงานจากภาครัฐ อย่างองค์กรบริหารส่วนจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กรมศิลปากร องค์กรเอกชน รวมถึงประชาชนในพื้นที่หรือในท้องถิ่นจะต้องร่วมมือกันประสาน ร่วมกันทำงานตามแผนงานอย่างเป็นระบบ ภายใต้ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของชุมชน โดยให้ประชาชนได้รับสิทธิประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหาร ที่จำเป็นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน โดยการมีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยวของหน่วยงาน ชุมชน สมาชิกของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในระดับหน่วยงาน กับหน่วยงานหรือการมีส่วนร่วมในระดับหน่วยงานกับชุมชนในพื้นที่ ต้องมี

การกระตุ้นและสร้างความตระหนักให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่หน่วยงานทุกภาคส่วนร่วมกันกำหนดขึ้น รวมถึง ร่วมกันส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้มีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพในการอนุรักษ์มรดกไทย รายได้จากการท่องเที่ยว และการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว อันนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า แนวทางที่จะสามารถบรรลุถึงจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ที่จะต้องผ่านการร่วมกันคิด ร่วมกันกำหนด ร่วมกันวางแผนของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และสมาชิกของชุมชนในจังหวัด ซึ่งการดำเนินการจะไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้ หากขาดการร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันดำเนินการตามกระบวนการและแนวทางที่กำหนดไว้ รวมถึงหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนต้องร่วมกันผลักดัน และ ขับเคลื่อนปัจจัยในการบริหารจัดการดังกล่าว โดย ปัจจัยด้านนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ต้องมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน มีบุคคลที่เป็นตัวแทนหรือผู้นำของกลุ่มหรือของชุมชนจะต้องมีคุณสมบัติภาวะผู้นำในการดำเนินกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดการการตลาด และ ประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการกระตุ้นจำนวนนักท่องเที่ยว เพิ่มจำนวนเงินในการใช้จ่ายสำหรับการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกโลก ทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์มรดกวัฒนธรรมผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กลับคืนมา และกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบดูแลในการปรับปรุงฐานข้อมูล เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้งานอย่างสูงสุด ปัจจัยด้านบริการและความปลอดภัย มีการบริหารจัดการวิธีการเดินทาง ท่องเที่ยว โดยเพิ่มเติมรายละเอียด อาทิ เส้นทางทางลัดจุดเสี่ยงที่อาจเกิดอุบัติเหตุ มีการกำกับดูแลในด้านการให้บริการ และมาตรฐานของวิธีการเดินทางท่องเที่ยวให้เกิดความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว รวมถึงต้องมีการสื่อความหมาย ที่มีประสิทธิภาพโดยผ่านป้ายประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ผ่านคนใน

ชุมชนที่พักอาศัยหรือประกอบการในพื้นที่ และอบรมเพิ่มเติมความรู้ทางด้านภาษาให้กับคนในชุมชนเพื่อให้สามารถสื่อสารนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรในพื้นที่ ชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ร่วมกันกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเพื่อร่วมกันเผยแพร่ ให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวด้านทรัพยากรธรรมชาติมีการศึกษาเรียนรู้ วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนร่วมกับท่องเที่ยว โดยสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันในการร่วมกันอนุรักษ์ พื้นฟูความเสียหายที่เกิดขึ้น ต้องมีหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพสวยงามทรงคุณค่าดั้งเดิม เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจอยากพักค้างคืน อยากชวนเพื่อน ชวนญาติพี่น้อง กลับมาเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอีก

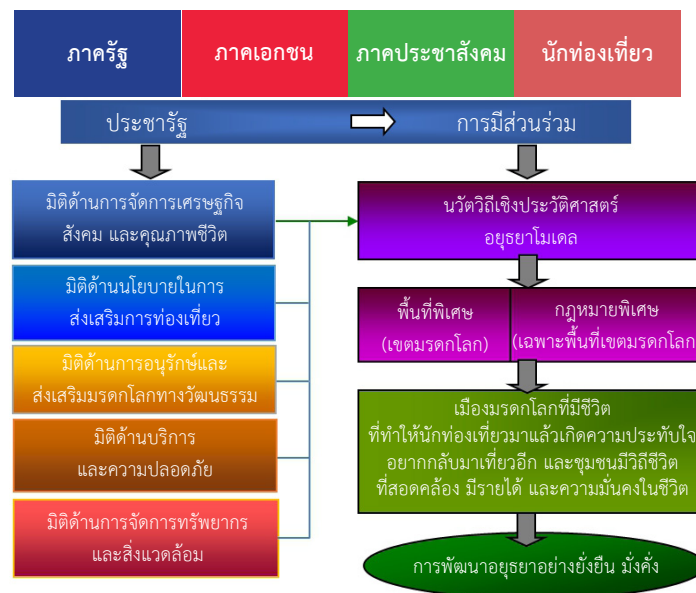
บทสรุป ในปี พ.ศ.2560 ที่ผ่านมานักท่องเที่ยวทั่วโลก จำนวนหนึ่งพันล้านคนต่อปีมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 35,381,210 คน ที่มาเยือนประเทศไทย และสร้างรายได้ให้ประเทศเป็นจำนวนเงินถึง 1,824,042.35 ล้านบาท อุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา มีจำนวนนักท่องเที่ยวมาเยือนปีละประมาณ 7 ล้านคน แยกเป็นชาวไทยประมาณ 5 ล้านคน ชาวต่างชาติประมาณ 2 ล้านคนโดยจำนวนนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ.2557 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรายได้จากการท่องเที่ยว 13,466.66 ล้านบาท แยกเป็นรายได้จากคนไทย 9,013.07 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 67.03 รายได้จากชาวต่างประเทศ 4,433.59 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 32.97 โดยมีรายได้เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2556 จำนวน 1,211.63 ล้านบาท นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยามากที่สุด

คือ ประเทศญี่ปุ่น ร้อยละ 24.16 รองลงมาคือ ประเทศจีน ร้อยละ 19.55 และประเทศฝรั่งเศส ร้อยละ 11.51 ตามลำดับ สถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมไปมากที่สุด คือ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา พระราชวังบางปะอิน วังช้างแลเพนียด ตามลำดับ นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเยือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอาจแบ่งเป็นสามกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นนักท่องเที่ยวชาวยุโรป และญี่ปุ่น ซึ่งซื้อแพคเกจทัวร์มาจากต่างประเทศ

กลุ่มที่ 2 เป็นนักท่องเที่ยวซึ่งนิยมมาพักสถานที่ ยอดนิยมคือตรอกข้าวสาร แล้วซื้อแพคเกจทัวร์ราคาถูกจากตรอกข้าวสารเป็นค่าโดยสารรถตู้ (ประมาณ 500 บาท) เพื่อมาเยี่ยมชม โดยเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบไปเช้า-เย็นกลับ

กลุ่มที่ 3 เป็นนักท่องเที่ยวแบบสะพายเป้ (back-packer) มาค้างคืนที่จังหวัดอยุธยา แล้วเช่าจักรยาน ออกเยี่ยมชมตามสถานที่ต่าง ๆ ปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวต่างชาติมาเยือนพระนครศรีอยุธยา เพราะอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก และอาจกล่าวได้ว่าเสน่ห์ของอยุธยา คือ เป็นเมืองมรดกโลกที่มีชีวิต เพราะเขตโบราณสถานของอยุธยา เป็นเขตที่มีผู้คนอยู่อาศัย และมีการประกอบธุรกิจ ซึ่งมีความพยายามในการจัดการมรดกโลกร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน กับชุมชนท้องถิ่น เพื่อหาจุดลงตัวที่มรดกโลกขึ้นนี้จะสามารถทำรายได้มหาศาลให้กับประเทศ แต่ในขณะเดียวกันวิถีชีวิตของชาวเมืองอยุธยาต้องได้รับผลกระทบทางด้านลบน้อยที่สุด และชุมชนต้องได้รับประโยชน์และมีรายได้ จากนักท่องเที่ยวที่มาเยือน จึงจะทำให้อยุธยาเป็นเมืองมรดกโลกที่มีชีวิตอย่างยั่งยืนตามแบบ นวัตกรรมเชิงประวัติศาสตร์อยุธยา โมเดล ที่ผู้วิจัยสรุปเป็นข้อค้นพบจากการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปเป็นโมเดล ดังแสดงได้ตามภาพที่ 4



ภาพ 4 แบบนวัตวิถีเชิงประวัติศาสตร์อุทยานโมเดล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (1.1) ควรกำหนดเขตอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาเป็นเขตพื้นที่พิเศษ เช่น เมืองพัทยา หรือกรุงเทพมหานคร เพื่อให้มีกฎหมายพิเศษ ที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการบริการประชาชน เป็นศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) (1.2) ควรมีการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามที่ยูเนสโกกล่าวไว้โดยอาศัยการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงทำให้แก้ไขปัญหาได้ (1.3) นโยบายการจัดโซนนิ่ง (Zoning) นโยบายการจัดโซนนิ่ง ต้องเน้นให้มีการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวทราบนโยบายนี้

2. ข้อเสนอแนะเชิงการบริหาร (2.1) ควรมีการปรับกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพมากขึ้น (2.2) ควรบูรณาการ การปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานที่ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้มีการบริหารจัดการร่วมกัน (2.3) เร่งรัดการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว ให้เป็นรูปธรรม ปัญหาเร่งด่วนที่ต้องรีบดำเนินการแก้ไข

(2.4) การสร้างมูลค่าเพิ่ม (Added Value Creation) ใ้กับการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา เพราะมรดกโลกเป็นเสมือนอัตลักษณ์ หรือเป็นแบรนด์ที่นักท่องเที่ยวทราบดี

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป เพื่อเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวแหล่งมรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป ผู้ศึกษาเสนอว่าควรมีการศึกษาทำวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับ (3.1) พฤติกรรมการเดินทางมาท่องเที่ยวซ้ำ หรือการท่องเที่ยวรอบสองในแหล่งมรดกโลกจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (3.2) เพื่อหาเหตุผลเหตุจูงใจที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาท่องเที่ยวที่เดิมอีก (3.3) เพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานในภาครัฐหรือภาคเอกชนที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมปรับปรุงรูปแบบ วิธีการท่องเที่ยว การสร้างอัตลักษณ์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเกิดความประทับใจ



References

- Bangmo, S. (2003). *Organization and Management* (3rd ed.). Bangkok: Thammasat University. (in Thai).
- Karavekphan, B., et al. (2012). *The new government administration*. Retrieved from <http://wiki.kpi.ac.th>. (in Thai)
- Rainey, H. G., Backoff, R. W., & Levine, C. L. (1976). *Comparing public and private organizations*. New York: McGraw-Hill.
- Salobon, S. (2014). *The process of network management, learning and research coordination travel by the community*. Retrieved from <http://trf.or.th> (in Thai)
- UNWTO World Tourism Barometer. (2016). *Strategic “travel” molding revenue year “59 to 2.3 trillion*. Retrieved from https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1451882714&uo=4&at=1l3vbEu.
- WTO World Tourism Organization. (2003). *Annual report*. Retrieved from https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/anrep04_e.pdf.

